

IDŐK TANUJA.

(EGYETEMES MAGYAR UJSÁG.)

**Szerkesztői szállás és kiadó-
hivatal:**

molnár-utca, 14. sz. a.

Szerk. iroda: váci utca, 19. sz. 2. em.

Előfizetési feltételek:

Pesten házhozhordással, valamint vidé-
ken postai szétküldéssel egész évre
16 frt., fél évre 8 frt., negyedévre 4 frt.

Megjelenik e lap vasárnapok és ünne-
peket kivéve mindennap.

Hirdetések háromszor hasábozott soráért
vagy annak helyéért 5 ujkr. s 30 ujkr. bé-
lyegdij számítottak.

Lacordaire atya és a pápa világi uralma.

(L-y.) Az olasz kérdés nem rég négy fő-
pontból állónak mondathatott volna, ugymint
Parma, Modena és Toscana bekebelezéséből, mely
ugylátszik legközelebb bevégzett tény gyanánt
fog állni előttünk, aztán Romagna bekebelezésé-
ből, mely nem lesz bevégzett tény, harmad-
szor Savoya és Nizza bekebelezéséből, mely rö-
vid idő alatt szintén bevégzett ténynyé lesz, és
végre a velencei „ne nyulj hozzám“-ból. Ma jó-
formán már csak két főpontból áll az olasz kér-
dés; az egyiket „római“-nak, a másikat „velen-
cei“-nek nevezhetjük. Már említettük ez utób-
bira nézve, hogy Thouvenel, ki nem ismer nyug-
vást és szünetet, már Bécsbe is jegyzéket kül-
dött, melylyel megbolygatja s előtérbe hozza a
velencei kérdést, egyelőre csak mérsékeltlen em-
legetvén a Velencében megkívántató reformo-
kat. Ennyinél többet szólni e kérdésről szó-
szaporítás volna; majd ha jobban kifejlík, visz-
szaterünk reá; jelenleg bővebb magyarázatot
alább, az angol „kékkönyvi“ közlemények ad-
nak. Térjünk tehát a *római kérdésre*. Ugyis ez
az, amin az egész ügy megfordul. Ha tudta volna
Napoleon, mily gátat vetend eléje Romagna föl-
kelése, a mult év május havában francia csapa-
tokat küldött volna Bolognába a pápai tekintély
fontartására.

Minden más nehézségen könnyen tulteszi
magát Napoleon és Victor Emanuel; csak *Ro-
magna* — ez az a csomó, melyet nagyszándori me-
részséggel szétvagdalni nem bátorokdnak.

Nem vesztjük el reményünket, hogy ő szentsé-
ge és III. Napoleon közt a szerencsés kiegyenlítés
módja végre föl fog találtatni, kivált ha a fran-
ciák császára napról napra látja, miszerént Fran-

ciaország legjelesb elméi, legnépszerűbb celebri-
tásai majdnem kivétel nélkül a szent szék világi
uralmának *csontkítatlan* fontartása mellett nyilat-
koznak. Sejtjük előre, hogy a törvényhozó tes-
tületben is nagyszerti demonstrációk fognak tes-
tétetni a pápaság mellett.

A cathocismust gyűlöelő sajtó, mely külön-
ben a papok és különösen a szerzetesek érde-
meit, bármily ragyogók legyenek is, csak akkor
szokta elismerni, ha azokat bármily uton és
irányban saját céljaira ohaítja fölhasználni. —
azt merte ujjongva hiesztelni, hogy a hies
Lacordaire atya, a francia Akademiának leg-
ujabban megválasztott tagja, azok pártján állna,
kik a pápa világi hatalmát megszüntettni kí-
vánják.

Meglehet, hogy vannak Akademiák, me-
lyeknek ujonválasztott tagjai ily „fölvilágosult-
ság“-ot negélyeznek; de Lacordaire atya a
francia „Institut“-be, mint t. közönségünk minapi
közlésünk után emlékezni fog, épen azon tagok
szavazata által jutott be, kik mint gr. Montalembert,
hg Broglie, Dupanloup, Thiers, Lamartine,
Falloux, de Sacy stb. stb. — határozott katho-
likusok módjára nyilatkoztak már, mennyire
jogtalannak és az emberiségre nézve veszélyes-
nek tartanak a pápa világi uralmának megszün-
tetését.

De különben is szükségtelen volna hossza-
san mutogatni, mily rágalom az, mibe némely
ujságok bekeverni szeretnék Lacordaire-t, mi-
után köztudomásu dolog, mily kegyelettel s fiú
hódotlaltal viseltetik ama nagy ember a szent
szék s annak összes, egyházi s világi jogai
iránt. —

Álljon itt mégis néhány idézet Lacordaire
azon időbeli irataiból, midőn a pápa ő szentsége
jogai senki által megtámadva nem voltak.

Teljes-számú példányok még megrendelhetők.

„A pápának jutott azon dicsőség, hogy államuk megalapításához semmi igazságtalanság nem járult; sőt hazájok üdvével vala amaz uralom azonos. . . . Rómának nyolc-száz évi szenvedése után mint enyhítés következett a pápa világi hatalmának megalapítása.“ (*Lettre sur la Sainte Siége.*)

„A szent szék kitünő tulajdonai közé tartozik az is, mely annak egész történelmét megmagyarázza. . . . a szenvedő bátorság minden megpróbáltatásban.“ (*Ugyanott.*)

„Midőn az angyali türelmet vaskeménysegű bátorság előzi meg, és e két jelleg az égből ugyanazon homlokra esik, a szerencsétlenség és az évek dicsfényével: ez olyasmit idéz elő, ami magától átjárja a veséket, s aminek az emberekre való esalhatlan hatását semmiféle dicsőség nem ellensúlyozhatja.“ (*U. o.*)

„Bármit tegyenek az emberek, a pápaságban csak annak dicsőségét látandják váltakozni; ha levesz fejről egy koronát, csak azért van, hogy másikat tegyen föl, mely akár aranyból, akár vasból legyen, mindig uralkodni fog.“ — (*Mémoire pour le rétablissement des frères Prêcheurs.*)

„A királyok és császárok nem fognak többé Rómába menni, csak mint utazók“ (Conférence IV.)

Ime ilyenek a híres Lacordaire meggyőződései! —

Thouvenel jegyzéke hg Grammont, római francia követhoz.

Franciaországban a napisajtó összes közlönyei — amit mi felettébb sajnálunk — azon kényelmetlen dilemmába szorítvák, hogy a kormány tetteiről, jegyzékeiről vagy magasztalással szólóik vagy hallgatniok kell. Innét van, hogy Thouvenel ur legujabb hivatalos iratairól az „*Ami de la Rel.*“ az „*Union*“ stb. mélyen hallgat, ellenben nem csak a „*Const.*“, a „*Pays*“ stb. félhivat. lap, hanem az általunk tegnapi röviden, de kellően jellemzett „*Siècle*“ is nem talál szavakat a magasztalásra, s mondja, hogy mikép is ne örülne, midőn Thouvenel ur jegyzékeiben saját eszméit látja kifejezteni! A „*Le Monde*“ cím alatt föltámadt „*Univers*“ nem mer ítéletet mondani, hanem összeállítja szépen a „*Siècle*“ magasztalásait oly modorban, hogy érthetővé teszi, mit irt volna Veuillot, ha tollát el nem tompították volna.

Hogy hosszabb idő múlva is biztos kútforrása lehessen az „*Idők Tamja*“ a római-francia viszály egész fejleményének, adjuk ezennel a Grammont hghez intézett jegyzék szövegét.

Páris, febr. 12.

Herceg Ur! Tudósítottam már önt azon benyomásokról, melyeket a szent atyának a püspökökhez intézett körirata előidézett, s közlém önnel azon őszinte sajnálatot, melyet mi afölött éreztünk. Ma kiegészítendőnek hiszem azon köriratot, melyet f. hó 8-án a császár diplomaiai ügynökeihez intéztem, vizsgálat alá vévén azon tényeket, melyek ujabbban a mostani helyzetet a legatiókban előidézték, hogy kinttessenem, hol fekszik a baj, s kire hárul a felelősség.

Mint keletkeztek az események a Romagnában, s mint jutottak a dolgok oda, ahol most vannak? Vajjon egyedül az utolsó háboru-e az, melynek a dolgok jelen állapotát ez országban tulajdonítani kell? Nem örömezt terjeszkedem ki oly részletekre, melyek eleven emléken vannak mindenkinek, aki korának ügyeiben nem egészen járatlan, és ámbár az encyclica följosított minket arra, hogy a multat emlékezetbe hozzuk, és hogy, mint a nagyhatalmak 1831-ben tevék, a legatiókban gyakorlott politikai rendszer fölött ítéletet mondjunk: én nem fogok e térre lépni. Pusztán annak megjegyzésére szoritkozom tehát, hogy azon naptól kezdve, midőn az osztrákok kivonultak, az elmenetelők után bekövetkezett események bizonyosak és kikertülhetlenek valának. Mi ezenfölül meg vagyunk győződve, hogy a pápai kormány semmiféle szempontból nem vetheti nekünk szemlünkre azt, hogy iránta való gondoskodásunknak és előrelátásunknak nem tettünk eleget.

A szent szék semlegessége mindjárt a háboru elején kimondatott és elismertett a hadakozó felek által. Mindenik tovább is megtartá azon állomásokat, melyeknek a háboru előtt öre volt. Letettek arról, hogy azokban oly módon erősítsék magukat, hogy onnan egymásnak árhassauak. Szóval azon gondolatlól látszának áthatva lenni, hogy az ő mulékony versenyeiseik fölött egy magasb érdek emelkedik, mely mindkettőjük előtt drága, t. i. a rend fúntartása a szent atya államaiban. A Ferrarában, Comachióban, Bolognában és Anconában volt várőrségek egész bátorsággal őrködhethének a esend fúntartása fölött a legatiókban és a Markákban, míg a francia őrség Romában őrködött afölött.

Nem tartozik rám megfútni azon minden bizonynyal ránézve parancsoló körülményeket, melyek Ausztriát arra határozzák, hogy tovább ne folytassa szerepét, de azt jogom van emlékezetbe hozni, hogy Franciaország há maradt a magáéhoz. — Az osztrák csapatok eltávoztával a népségek fölhasználták a körülményeket anélkül, hogy akármely különös bujtogatásra lett volna szükségök, s el lehet mondani, hogy inkább lelték magukat, mint tették függetleneknek. Ime ez az egész titka a romagnai fölkelésnek.

Ezen fölkelésért tehát, Herceg ur, nem lehet Franciaországot okolni, se bárminő kétséget nem lehet alapossnak nyilvánítani azon rokonszenvet és jóakaratot kifejező biztosítások őszintesége iránt, melyeket a császár IX. Piusnak adott a háboru elején. De vajjon nem kellett e a császárnak tekintetbe venni azon új tényeket, melyek az ő ohajtasai ellenére keletkeztek? . . . Ő fölsége a helyzet nehézségeit ugy tekinté amint kellett, de mindamellett ugy ítélvén, hogy a Villafrancában kötött béke meghozhatja mindazon következményeket, melyeket ő fölsége töle várt, ha a római udvar az ő iparkodásait elősegéli, „*Desenzano*“ból jun. 14 dikén irt a pápához, hogy annak föltételeiről értesítsen.

„A dolgok ezen új állásában — tevő hozzá a császár — szentséged a legnagyobb befolyást gyakorolhatja s megszüntethet jövőre minden zavargásra való okot. Egyezsék bele szentséged, vagyis inkább saját jószán-

tábol gatas ki, de kormány tostito nekli meg a szüksé gendő getet. és nyu szakot

fogadt mego tosan csak a lert m pótlás den ar kodása azon e ritani megír

az el n menyel eléggé snagló

ban me ház feje elerus, rola m curiáho császár

hogy e befolyá naktöle tanúság kormán

közvetl megszá kai ép a ki taga kább a indított szabály kat? Ki enyhítni melyek májára Ki buny ságot te lyabb tí legyen r befolyás kel van kormány vallásos alapulna történe bizonnyit azon kik atyát, m ségét, az

Ez rencésán

br. 12.

penyomá-
sz intézett
sajnálá-
tendőknek
ár diplo-
mát azon
a legati-
k a baj,

nában, s
Vajjon
ok jelen
örömest
emléke-
nem
ogostott
és hogy,
atiókban
ndjünk:
ggyezé-
midőn
bekövet-
ek valá-
a pápai
nektük
knak és

oru ele-
k által,
melyek-
ezekben
másnak
áthátva
egy ma-
drága,
Ferra-
olt vár-
fántar-
francia

bizony-
Ausz-
terepét,
ncior-
apátok
nyeket
t volna
magu-
titka a

t Fran-
el ala-
karatot
a csá-
nem
nyeket,
O föl-
kellett,
an kö-
nyeket,
ő ipar-
a pá-

a csá-
lhatja
ókat.
ószán-

tábol (motu proprio) adjon a legatióknak külön közigazgatást világi kormányynál, melyet szentséged nevezzen ki, de amely választás utján alkotott tanácsosak legyen környezve; fizessen a tartomány a szent székek határozott adót (redevance fixe) és szentséged ez által biztosította a nyugalmat államaiban s az idegen csapatokat nélkülözhetni fogja. Esedezem szentségednek, hallgassa meg az egyház egy hű fiának szavát, aki azonban kora szükségét érzi és aki tudja, hogy az erőszak nem elegendő megoldani a kérdéseket és kiegyenlíteni a nehézségeket. En a szentséged elhatározásában vagy egy békés és nyugalmas jövő esiráját látom, vagy pedig egy erőszakos és nyomoruságos állapotnak folytatását.

On tudja, Herceg ur, hogy ezen előterjesztések nem fogadtának el. Mig az események további folyamata megokasította a nehézségeket, a római udvar állhatatosan tevékenységben maradt, aminek következtése csak az lehet, hogy az állapotot rosszabbá tegye, melyet már többé nem lehet kiegyeztetni áldozat vagy kárpótlás által az ő tekintélyével. Így szalasztottak el minden arra kedvező körülményt, hogy a legatiók ragaszkodása a szent székek visszanyeréséig. Így áll előttünk azon esemény, melyet a császár hiában törekedett elhárítani s így lón, hogy ő fölsége a dec. 31-diki levelet megírta a sz. atyához.

És most kérdem: valóban oly különösek voltak-e az el nem fogadott tanácsok, midőn az említettem események valóban megtörténtek? Legalább az áll, hogy eléggé bebizonyult azon érzelmek őszintesége, melyek sugallották. Az utóbbi tíz év történetében legszenbettebb egyik vonás azon tiszteltteljes visélet, vagy jobban mondva hódolat, melyet a császár kormány az egyház feje iránt minden időben mutatott. Tudja a francia elerus, mily jó indulattal, mily föltünelkedéssel gyakorolta mindig azon törvényeket, melyek annak a római curiához való viszonyait szabályozták. Tudja, hogy a császárságban maga is helyreállító hatalomra talált, és hogy ennek oltalmazó segítségével nyerte vissza ama befolyást, tekintélyt, melyet más kormányok elvitatánaktól. Maguk e tények elegendők lehetnek volna tanúságot tenni, minő érzésekkel volt eltelve a császári kormány a papság iránt, ha nem bizonyítja vala is előtte közvetlenül és folytonosan. Nem tagadjuk, hogy Róma megszállásának azon időben, mikor megtörtént, inkább ép annyira politikai, mint vallásos tekintetek voltak; ki tagadhatja, hogy a császár kormányát mindennél inkább a szentszék érdekein való szeretetteljes aggodalom indította arra, hogy évről évre megtegye az ezen rendszabály következtében Franciaországra mért áldozatokat? Ki értheti félre azon kiméletteljes gondot, melylyel enyhíteni sőt elhárítani tudtuk ama kellemetlenségeket, melyeket Róma megszállása mind lényegileg, mind formájára nézve a szent atya souverainitásának okozhatott? Ki hunyhat rá szemet, hogy e tények egyttvére bizonyoságot tesznek azon legszivesebb szándékról és legkomolyabb ügyeketről, hogy ne csak a szent atya állása legyen megvédelmezve, hanem a mennyire lehet, erkölcsi befolyása is kiterjesztessék? Különösen enemi eszmékkel van kapcsolatban azon segítség, melyet a francia kormány minden államban a szent atyának ad, valahol vallásos érdekek védendők, s nem csekély mértékben alapulnak ezen a sinai és japáni partokra küldött megtörténendő expedíciók. Végül, Herceg ur, lehet-e jobb bizonyítéka e folytonos ügyekzetnek, mint a villafrancai azon kikötés, melynek erejénél fogva a császár a szent atyát, midőn ráruházta a szövetség tiszteltbeli elnök-ségét, az új született Olaszország élére akarta állítani. Ezen kimutatásból következtetni lehet, mily szerencsésnek tartotta volna magát a császári kormány, s

mily szerencsésnek érezne magát most is, ha a főnforgó viszonyok közt módot és utat találna, melyek alkalmasak lennének a szent szék zavarait kevesbíteni. Itt azonban Franciaország jóakarata — a legvözhetően akadályoktól megtörés veszedelmének van kitéve.

Valóságban nem csupán arról van szó, hogy a pápának a legatiók visszaadassanak, hanem inkább az forog föl, hogy kezeiben azok megvéddessenek anélkül, hogy újinterventióra új megszállás következék. Az események eléggé megmutatták, hogy hasonló rendszabály mily kevésbé elégséges a bajon segíteni. Európának e pont fölött van már véleménye, s a történet leckéi által magukban a legatiókban elítélt megszállás oly segédeszköz, melyhez nyulni csak annak jutna eszébe, ki a szükségét, melyet egy kormány bölcsesége és ovatossága sem kerülhet ki, félreismeri. Ilyen politika a mai időben nem engedhető meg. Ezzel se a monarchicus tekintély, se az egyház majestása nem nyernének. Vallás és ész egyestlen egyenlő erőlylyel utasítják azt vissza.

Es így, herceg ur, eljött valóban a pillanat, melyben szükségessé vált különféle lehetséges utakra gondolkozni, amiről a császár értesítette is a pápát. A legvilágosb érdekek, a legstírgetőbbé vált megfontolás hívták föl a szent széket erre.

A jelen helyzet jellemét fölismeri teljességgel nem akarva, csak rosszabbá válnék az ügy, s végre megoldhatlan nehézségekké állnának elő. Ellenben, ha a szent szék elhatározna magát mellőzni a vallásos tért, mely itt valóban érdekeltve nincs, s a világi érdekek terére lépne vissza, mely egyedül áll összefüggésben a jelen ügygel: ez esetben tán habár későn is, magára nézve kedvezőbb fordulatot idézhetne elő, s a császár kormányának mindenesetre alkalmat nyujtana ily kien-gesztelő és észelyes poliitkát támogatatni.

On föl van hatalmazva e sürgönyt Antonelli bíbor-nok előtt fölolvassni s ha kivánni fogja, másolatban is ott hagyni számára.

Fogadja ön stb. (aláírva)

Thouvenel.

HIVATALOS.

Császári rendelet.

Érvényes Alsó-Ausztriára, Cseh-, Morvaország-, Szilézia-, Magyarország-, a Szerbvajdaság- a Temesi-bánság-, Horvát-, Tótország-, Erdély-

a partvidék- s Dalmatiára nézve,

az izraeliták-birtokképeségét illetőleg.

Minisztereim és birodalmi tanácsom meghallgatása után jónak találom elrendelni amint következik:

1. §. Alsó-Ausztria-, Cseh-, Morvaország-, Szilézia-, Magyarország-, a Szerbvajdaság- s Temesi-bánság-, Horvát-Tótország-, Erdély-, a partvidék- s Dalmatiában az izraeliták ingatlan jóságok birtokára följogosítvák.

2. §. Ha s ameddig valamely izraelita oly jóságot bír, melylyel pártfogósági, vagy szószólói jogok, vagy az iskolai ajánlás joga vannak összekötve, ezen jogok nyugszanak.

Minde mellett is azonban az izraelita birtokos az ezen jogokkal összekötött terhek viselésére kötelezve marad. Ezen jogok izraelita bérlőkre nem ruházthat-nak át.

3. §. A nevezett koronaországok közül azokban, melyekben a paraszt gazdaságokra vonatkozólag különös törvényes határozatok vagy szabályok állanak föl, izraeliták szerezhetnek ily paraszt gazdaságokat, ha — mint ama határozatok s szabályok megkívánják azokon

állandóan letelepülnek s azokat maguk vagy cselédekkel műveltetik.

Bécs, febr. 18-kán 1860.

Ferenc József s. k.

Gróf Rechberg s. k. Gróf Nádasdy s. k.

Gróf Goltuchovski s. k.

Legfelsőbb rendeletre:

Báró Ransonné s. k. (B. H.).

POLITIKAI MOZZANATOK.

Francia- és Olaszország. Tegnap rövid kivenatban közöltük szövegét egy a francia érsekek- és püspökökhöz intézett köriratnak. (L. jelen rovatunkat). Figyelmeztetik abban a francia clerust, hogy hagyjon föl a kormány szándékait ellen tanúsított eddigi ellenzésével. A körözüvény emlékeztetvén a papságot a császár iránti köteleimre, azt sejteti velünk, hogy a francia kormány ezuntul erélyesen szembe fog szállni a papság elmentőrekvéseivel. A francia kormánynak az utóbbi időben közzétett okmányaiából, amennyiben ezek Rómát érdeklik, azon meggyőződést merítjük magunknak, hogy Franciaország, legalább e percben, el van szánva a római kérdést szilárd elhatározottsággal megoldani, míg a többi olasz kérdést azon állapotban hagyandja, melyben azokat a villafrancei békekötés találta, mert Franciaország reméli, hogy oly viszonyok merülendnek föl, melyek reá nézve kedvezők lesznek. Mi azt hisszük, hogy Napoleon azért boesátá ki e köriratot a francia clerushoz, hogy kifelelhető terveit ben az országban semmiféle ellenzék re gátolja. Napoleonnak ezen tacieáját különben már ismerjük. — A Franciaország és Bécs közt szótt alkudozások egyébiránt nem mutatnak oda, hogy Róma hajlandó volna, a francia követeléseket tekintetbe venni. Mint tegnap közöltük, Angolország egy nemét a helytartóságunk ajaniá a római kormány részére. Eszerént a toscán nagyherceg államaiba visszatérvén, mint a pápa helytartója uralkodnék Romagna fölött. Ez, vagy ehez hasonló lehet tartalma azon javaslatnak, melyet Angolország, valószínűleg egyetértve Franciaországgal tön. Antonelli bibornok a javaslatot visszautasítá azon megjegyzéssel, hogy a római kérdés elvi kérdés, és így mint ilyen semminemű alkudozást nem tűr.

A francia kormányt több ízben megkeresték Londonból, hogy a Savoya-kérdésben ne vegyen oly állást, mely az angol miniszterintmot igen kitenné támadásoknak. Maga Palmerston is irt e tekintetben a császárnak és mint mondják, Persigny is tön hasonló előterjesztéseket. Mindezekből azonban mint tény nem bizonyul be, hogy III. Napoleon e kérdésnek eldöntését a többi nagyhatalmakra bízta volna.

A négy angol javaslatot e percben ugy tekinthetjük, mintha félre volnának téve, habár még nem tudjuk, Ausztria, Porosz- és Oroszország hivatalosan már válaszoltak volna azokra. De a Párisba érkezett előleges nyilatkozatokból következtethetni, hogy a kelet-európai nagyhatalmak nem fogják magukat ezen alapon képviselni semminemű értekezleten.

Bernből írják, hogy a szövetségtanács igen fontos sürgönyöket kapott turini követétől, melyeket titokban tartanak. Minthogy ezek kétségkívül Savoyát érdeklik, alkalmasint bizonyos vonatkozásokban a turini miniszterium elhatározását foglalják magukban. Schweizban a közvélemény odamegy ki, hogy a turini kabinet engedett a párisinak, és Savoyát átengedendi. De egy chaubery-i közlemény szerint, nem annyira az forog föl, hogy Savoya odaengedessék Franciaországnak, hanem hogy az

semlegesnek nyilváníttassék. De mielőtt ezt tennék, szüksegetlik hozzá a dologban leginkább érdeklett Schweiz beegyezése. Az érintett sürgönyök alkalmasint e tárgyban megszentettek.

Jelentők, hogy a Saint Brieneben megjelent „La Bretagne“ című lap elnyomatott, mert több követ iltakozott abban a francia kormánynak Róma irányában való politikája ellen. Ezen követek (Keller, Cuverville és Lemerier báró) odanyilatkoztak, hogy a bizonytalanság a császár magatartásáról a pápa irányában el fogna idegeníteni minden katolikust a es. tróntól. A követek ennek folytán oda lönek utasítva, hogy nyujtsák be lemondásukat, mert a kormány nézete szerint, megszentték a császárnak követi minőségökben tett hűség esküt.

A „Constitutionnel“-nek írják febr. 14-ről Turinból: Cavour magatartása, bármennyi kételyünk lehetett is az ő szándékaitainak őszintesége iránt, mindinkább tanúsítja, hogy Piemont Franciaországgal egyetértve halad előre. — Miután ő a Párisból kapott utasítások folytán parancsot adott az osztrák határszelen minden izgatást és forradalmi érzelmeket megszüntetni: ez által tiszteletet tanúsítá a francia kormány eszélyes tanácsai iránt: Cavour ugyanis kötelező magát a francia kormánynak példáját ennek magatartásában a papság és Róma irányában híven követni. Talleyrand báró Thouvenelnek egy hosszú emlékiratát nyujtá itt át, miként kelljen mérsekelni az eljárást, az a dolgok jelen válságos állásánál fogva az egyházállamban. — Cavour Nizzába és Chamberybe parancsot küldött minden franciailenes demonstratiót megszüntetni. (Tehát csakugyan egyetértének!) Napoleon, mint Párisban beszélék, ohaját fejezte volna ki, hogy Sándor cár javajon egy követi értekezletet. Erre vihetjük vissza az értekezletről eddig fölmerült híreket. Még eddig nem tudni, ha vajjon a cár célszerinek tartja-e ily javaslatot kezdeményezni.

Russel lordnak az alsóház febr. 16-ki ülésében tett nyilatkozatai (L. Angolország rovatot) igen meglepők; a miniszter bevalija, hogy a kabinet nem fogja ellenezni Savoya bekebelezését. Mit fog az ellenzék ehez mondani? Hogy Napoleon Savoyáról le nem mondott, onnan is kitetszik, mert neki süksége van e birtokterületre már csupán azért is, hogy rántalás által a kath. ellenzékét Franciaországban lecsillapítsa.

Ricasoli tudósításából értesülünk, hogy Florencben megújultak a clerus ellen az üldözések és faggatások.

A francia császár Goyon tábornoknak teljes megelégedését fejező ki eddigi magatartásával.

Piemontban és Franciaországban folyvást tartanak a hadkészületek. Felső-Olaszországban is nagy hévvel folytatatik ez. Bolognában szorgalmasan dolgoznak az új várműveken; Bologna lesz a hadsereg minden mozduletának központja. Rimini-nél körülzáncolt tábor ütettek. Mint mondják, az egész vonalon erődítési munkálatok fognak tétetni; s ez okból Lonato-nál nem messze Bresciától megint megszüntettek az erödmunkálatok. Tamadást az egyházállamból remélnék.

Turinból írják, hogy a pápa egy igen vértezett iratot intézett volna Victor Emmanuelhez, felelettl Cavournak a középolaszországi ügyben kibocsátott tudvalevő köriratára. A sz. atya világosan kifejezi abban azon kényseriségét, hogy, ha Piemont politikája nem vesz más irányt, kénytelen lesz ellene s mindazok ellen, kik a kormány gyeplőt vetetik, az egyházi hatalom villámai szörnii.

A „Pays“ szerént a hadsereghez tartozó minden anyagszer, valamint a ruhakészletek folyvást hadilábon lesznek ezuntul.

királ
egés
den
sége
getté
ván
de ez
oly i
apoc

volna
pápai

Emár
ki N
dósit
nak
nemz
hadü
Az O

a Kék
jedel
pedig
fontos
pezne

térése
A gró
hadjár
J. Rus
az osz
viszon
lordna
angol
fogva
elvéh
rehány
nak és
a hábo
ha va
kényte
külkor
Ausztr
löhetti
ezen p
egy ho
azon sz
ben ha
ha Au
moden
kintely
zavarot
fogná t

E
ménye
nyilván
miatt, J
lönbség
ennek e
még Au
dékliott
ben fig
erőszak
önmagu

— csak
gekknek
R

Párisban közelebb azon hír terjedt el, hogy a szárd király Milanóból egy nyilatkozványt bocsátott volna ki egész Olaszországhoz — felszólítván az országban minden bazafit, hogy egyesüljenek és a független hazai ügyüket annak kormánya alatt alapítsák meg. Azt is rebesgették, hogy a Párisban levő olasz választmány megkapván ezen okmány másolatát, a hírlapokkal közölte azt, de ezeknek a kormány megbagya, hogy ovakodjanak oly iratot átvinni, mely a valószínűsége több, hogy apocryph, és némely kifejezésekben is el van fordítva.

A „Siécle“ azt mondja, hogy nagyon méltányos volna, miszerént Thouvenel úr körirata épügy, mint a pápai körlevél a szószekekből fölolvastassék (!!!)

A „Morn. Post.“ meghazudtolja a hírt, hogy Victor Emánuel a sziciliaiakhoz manifestumot bocsátott volna ki. Nem szükség — szól — mondanunk, hogy ezen tudósítás képtelen, mintán lehetlen Victor Emánuel királynak oly lépést tulajdonítani, mely annyira megsérti a nemzetközi szabályokat és amely nem volna egyéb, mint hadüzenet a nápolyi királynak.

Az Olaszországra vonatkozó angol Kékkönyvből.

Folytatjuk ma tegnap megkezdett közleményeinket a Kékkönyvből. Néhány nevezetesebb okmányt egész terjedelmében, másoknak kevésbé jelentékeny szövegét pedig csak vázlatban adandjuk. Ezen kékkönyv roppant fontossága. Egyes részletei igen érdekes adalékok képeznek az olasz ügyek történetéhez és hűképét adják.

Rechberg gróf esakhamar Veronából történt visszatérése után igen érdekes társalgást tartott Loftus lorddal. A gróf keserű panaszt emelt, hogy Angolország, az olasz hadjárat alatt egészen cserben hagyta Ausztriát és hogy J. Russel lord nyíltan kifejezte abbéli kívánását, hogy az osztrákok Olaszországból liússenek ki. Erre a lord azt vizioná, hogy neki semmi tudomása sincs J. Russel lordnak ilyszzerű vélemény-nyilvánításáról; ami pedig az angol nemzetet illeti, bebizonyult, hogy az kezdetől fogva egyaránt szigoruan ragaszkodott a semlegesség elvéhez. A lord ügyekvék aztán Angolországot azon szemrehányással mentegetni, hogy Ausztria megvetve barátainak és szövetségeseinek tanácsát, igen móhon fogott hozzá a háborúhoz. Rechberg gr.: Nem akar most a felelt vitáznai, ha vajjon Ausztria a legjobb utat választá-e, de azt kénytelen kijelenteni, hogy a cs. kabinet sohasem fog külkormányoktól tanácsokat és szabályokat elfogadni. Ausztria tud saját magának tanácsot adni és így nélkülözheti a nem kért tanácsot. — Loftus lord megírván ezen párbeszédet Londonba, erre J. Russel lord jul. 27. egy hosszabb stírgönyben válaszolt, s visszautasítja azon szemrehányást, mintha Angolország Ausztriát cserben hagyta volna. Egyuttal kijelenti, hogy Angolország, ha Ausztria csapatokat fogna küldeni a florenciek- és modenaiakra kormányt erőszakolni, avagy a pápa tekintélyét Bolagnában helyreállítani, ezen lépést új olasz zavarok kezdetül és egy európai háború előpostájjaul fogná tekinteni.

Ezen stírgönyt a külügyi hivatal egy más közleménye követte Fane által. Rechberg gróf meglegedését nyilvánította a közlemény felett, annak beklékony hangja miatt. A levélváltás egész folyama azonban egy elvi különbség körül forog a nemzetségek joga felett. Ausztria ennek ellenében legitimítás elvél állítja föl. J. Russel lord még Ang. 16.-án, tehát nem sokkal a congressus szándékolt összehúlése előtt, stírgönyt küldött Bécsbe, melyben figyelmezteti a cs. kabinetet, hogy ovakodják az erőszakos restauratiótól, és ne bántsa a toscánaiak jogát önmaguk felett rendelkezni. Angolország — ugymond — csak önkénytes restauratióját helyeselhethé a hercegeknek.

Rechberg gróf kikel válaszában a népek azon joga

ellen, hogy szabadon rendelkezhetnek maguk fölél és kérdi, hogy Angolország ezen elvet elismeré-e India és a joniai szigetekre vonatkozólag?

J. Russel lord sept. 14-kén e tárgyban odanyilakozik, hogy itt idegen országokban, nem pedig saját államban van szó vélemény-nyilvánításokról és a törvényes rend helyreállításáról.

Szept. 9-kén megjelent a tudvalevő „Moniteur“-jegyzék, melyben az olaszoknak kijelentetik, hogy ellenszegülések a trónfosztott hercegek visszatérése ellen remény nélküli. Ezen cikk kivonata azonnal távirattal Bécsbe, de elferdítve. E szavak: „Velencét illetőleg“ véletlenül kibagyattak és Rechberg gróf sok ideig azon hitben volt, hogy a „Moniteur“ Ausztriát földolja mindazon kötelezettségtől (ehelyett: a Velence iránti kötelezettségtől), melyeket Villafrancában magára vállalt, habogy az olaszok még továbbra is ellenszegülének a a hercegek visszatérésének. Szept. 8-kán Mr. Fane hosszasan értekezett Rechberg gróffal; ez utóbbi a „Moniteur“ cikkére vonatkozólag így nyilatkozott: Lombardiát átengedésének egyik föfeltétele a főhercegek restauratiója volt, és ha e föltétel nem teljesül, akkor mi sem vagyunk kötelesek a szerződés minket érdeklő részét teljesíteni. Fane ur kérdé a gróftól, hogy az épen most kiejtett megjegyzések minő rendszabályokat fognak szülni Ausztria részéről? Vajjon be fog-e Ausztria törni Lombardiába, hogy azt Szárdinától erőhatalommal megint visszafoglalja. Rechberg gróf erre azt feleli: hogy az ó okoskodásának logikai következménye az lenne, hogy Szárdinia de facto nem pedig de jure birja Lombardiát, hogy továbbá egy állam birtoklása ily föltételeken sem nem biztos sem nem megnyugtató, és hogy Ausztria magatartása perre az lesz, hogy nyugodtan be fogja várni az események fejlődését.

Rechberg gróf öt nappal később biztosítá isnét Loftus lord brit követet, hogy Ausztria semmire sem tartja magát lekötelve, ha másrészt is, a villafrancai határozományok mind nem teljesítettek. Ő exéja megjegyzé ezen párbeszéd folyamatában, hogy a hercegek restauratiója a béke conditio sine qua nonjává tétetett, és Ausztriának még sincs szándéka, annak fegyverével szerezni érvényt.

Erre következett a zürichi conferentia. Cowley lordnak a kékkönyvben elszórt leveleiből láthatni a nehézségeket, melyek Zütrichben fölmenttek. Egyszer annyira ment a dolog, hogy Napoleon császár a háboru folytatásával fenyegetőzött.

Az egész világra nézve oly váratlanul bekövetkezett villafrancai fegyverszünetet igen fölvilágosítja Cowley lordnak egy stírgönye, melyet holnap közlendünk. —

Angolország. London, febr. 17. (Parlamentári gyűlés). Az alsóház tegnapi ülésében Sir Robert Peel fölvilágosítást kér a Savoya-kérdésben tett alkudozasokról, és ohajtja tudni: ha vajjon az annexió kérdésében, Angolország cserben hagyja-e Schweiznak biztosított semlegességét? J. Russel lord: Mi tudakozván a szárd kormánnyal, van e egyezkedés vagy legalább szándék Savoya odaengedését illetőleg; válaszul azt kaptuk, hogy ily egyezség és szándék nincsen. Ami Schweiz semlegességét illeti, Schweiz kormánya hozzánk fordult s kérdé, hajlandók vagyunk-e Savoya bekebelezése esetében Schweiz semlegességét föntartani s a szövetséget védeni minden rövidségtől; mi hajlandóknak nyilatkoztunk erre. Chablais és Faucigny kerületek szintugy biztosítvák a bécsi kötés által, mint maga Schweiz; de a szárd kormány azt mondja, és pedig igen helyesen, hogy aligha volna megfelelő biztosíték, ha e vidékek Szárdinia helyett Franciaországhoz tartoznának, s ezért azon nézetben van, hogy a bekebelezés esetében legalább

azon területek, (ha a többiek nem is) Schweizhoz csatolandók s a semlegesség ezekre is kiterjesztendő lenne. Igen méltányos javaslat ez Szárdiniától. Csak attól tartok, hogy Schweiz, területi nyilatkozásra levén reménye, a bekebelezés mellett fogja nyilatkozni; legalább én aggodtam emiatt, tegnap azonban és ma biztosítások érkeztek részemre Bernből, melyek szerint a schweiz-kormány kívánalma oda megy ki, hogy maradjon minden a régi mellett, és Savoya ezután is legyen kiegészítő része Szárdiniának. Ami tehát Schweizot és Szárdiniát illeti, ezek nem kívánják a bekebelezést. *Saymour Fitzgerald* kérde: Való-e, hogy a francia császár a szárd-kormányt kijelenté, hogy azon esetben, ha Középpoliszország a Szárd királysághoz csatoltatik, Franciaország az Alpok lejtjeit nem hagyhatná oly hatalom kezében, melynek európai állása azon területi nagybodás által oly lényegesen megváltozott? — *Russel* l. erre azt válaszol: Ily tartalomközlést nem kaptam Turinból; de tudtomra, a turini kormányt alkalmasint kijelenté a francia kormány, hogy a szárd birtokterület tetemes növekedése esetében Franciaországnak határait nem tekinthetők biztosítottaknak, legalább Savoya *egy részének* magához csatolása nélkül. — Ugyanezen ülésben Nápoly szünyegre került. *Montagne* lord kérdé ugyan is, vett-e a kormány a nápolyi kormánytól oly közlést, melyben panaszkolta volna, hogy a szárd kormány *ugynak* a nápolyi király csapatát *kétszáz* lázadást igyekeztek szítani? *J. Russel* lord feleli: Lyszerü tudósítást nem kaptunk, s a nápolyi kormány emiatt nem tón panaszt. Egyszersimint megjegyzem a nemes lordnak, hogy a nevezett kormányt nem csekély hajlama van panaszkodni. Nem reg közlé velem, hogy egy angol tengerész-tiszt, aki egy nápolyi nőt születése napján meglátogatott, utközben egy cukrászhoz tért be és egy tortát vett, melyen három különböző színi lobogó volt. A két Sicília-kormány ez ellen, mint valami lázadás támasztási kísérlet ellen emelt panaszt. (Nevetés).

Spanyolország. Madridból, f. hó 15-ről, mint már jelentők, azon tudósítás érkezett, hogy *Mulley Abbas*, febr. 11-kén meghatalmazottakat küldött O'Donnel tábornagyhoz, megkérdezni, minő feltételek alatt volna hajlandó bekéti kötni. A fővezér felelé, hogy csak a királyi szabhatja ki a feltételeket. O'Donnel evégett Isturitz tábornokot küldé a fővárosba. Marokkó és Angolország még Tetuan bevételé előtt tőnek kísérleteket a békekezelmények megnyitására; de akkor még nem érezte Spanyolország magát eléggé kárpótolva. Most már győztes; Tetuan bevette, a császár hívei megfutamlottak, a fekete testőrség szétdöztetett, és a hegyi néptörzsek odaikba kergettetek. Európa várja, hogy Izabella most már bekéti fog kötni és további ellenségeskedésével felhagyand. A pillanat igen kedvező; Spanyolországban azonban nem fogják feledni, hogy Algirnak könnyű bevételé dacára minő pénz- és emberélet-áldozatba került Franciaországnak gyarmatot telepíteni. Már pedig Marokkó mind népességre, mind területre nézve háromszor oly nagy, mint Algir és Spanyolország mind pénzben, mind szervezésben messze hátra áll Franciaországtól.

O'Donnel nagy erélyvel folytatja a hadkészületeket. Spanyolországban igen harcias a közhangulat. A királyi tegnap minisztertanácsot tartott; eredményét még nem tudhatni. — A marokkói hadsereg maradványai a fez-tetuan vonalon egyesültek négy óra járatnyira Tetuantól.

A spanyol táborból érkezett tudósítások szerint, a febr. 4-kén történt ütközetben a marokkói tüzérség igen gyengének tilt föl a spanyol mellett. Ez utóbbi a legnagyobb biztossággal röpté golyóit az ellenség sorai közé és három löpor-raktárt meggyújtott. Ez páni félelmet

okozott a marokkóiak közt. A spanyol gyalogság szuronytámadása igen hősiés volt. E vezényszóra: Advante! (Előre!) mint megannyi vasoszlopok törtettek elő a csatasorok.

Madrid, febr. 17. Isturitz tábornok Marokkóból, hova a békefeltételek megvívója volt, visszárt. A békefeltételek ép oly természetűek lehetnek, mint az alkudozások háboru előtt.

Dunafejedelemségek. Egy febr. 18-án az aldnunai vidékről kelt levél szerint, (melyet holnap közlendünk) komoly összeütközése lesz nemskóra a portának Szerbiával. Montenegróról is ezt állítják.

Legujabb.

— **Páris,** febr. 19. A mai „*Moniteur*“ Rouber miniszter jelentését közli a vámszabályzatnak nyersanyagokra vonatkozó reformjáról. A miniszter jónak találja, a gyapot- és gyapjúvármérséklésének határidejét apr. 15-kére kitűzni. A jelentés a szabályzat módosítását javallja a szinanyagok és vegytani készítményekre vonatkozólag. A kiviteli díj a gyapot és gyapjúfonalért két hónap alatt, az ezekből készített szövetekért három hónap alatt szüntetik meg.

— **Brüsszel,** febr. 17. A börzén itt azon hír szárnyalt ma, hogy a francia kormány meghagyá berlini követének fölvilágosítást kérni Poroszországról rendkívüli hadkészületeiről.

— **London,** febr. 18. A „*The Press*“ erősíti, hogy Oroszország nem fogadta el az angol javaslatokat és hozzátézi: nem való, hogy Oroszország indítványozta volna a congressust.

— **London,** febr. 21. Az *alsóház* tegnapi ülésében d'Israeli a következő módosítványt tevő: A ház ne vegye vizsgálat alá a kereskedelmi szerződés által tett vámszabályzati változásokat, míg magát a szerződést jóvá nem hagyja. — Gladstone kincstári kancellár védi az utat, melyet a kormány a kereskedelmi szerződés megkötésekor választott magának. Cairns és Fitzgerald pártolják a módosítványt, a főállamügyész megcáfolja azt. — *J. Russel* lord alkotmányosnak találja a módosítványt. Szavazásra kerülvén a dolog, a módosítvány mellett 230, ellene pedig 293 szavazat volt, tehát 63 szavazattöbbség a miniszternek részére. A *felsőházban* Derby lord mondja: A felsőház tetteleg megfosztva látja magát az eszközöktől, a kereskedelmi szerződést vizsgálat alá venni. Ez titokban és móhon kötetett meg Pitt közlé részletekben szerződését; a szerződés egyébiránt Franciaországban is népszerűtlen. Granville lord viszonozza: Pitt csak Franciaországgal alkudozott; a jelen kereskedelmi szerződés az egész világra alkalmazható. Grey gróf rosálja, hogy Angolország a szénkivitelre nézve tíz évre le van kötve.

— **Bern.** Joctean Szárdinia rendkívüli követévé és teljhatalmu miniszterévé nevezetett ki a schweizi frigy-szövetségnél. — A schweizi kereskedelmi ügyönkség Milanóban consulatussá emeltetett.

— **Páris,** febr. 20. A „*Sicéle*“ pöre msgr. Dupanloup ellen nem kerül a *fejjrendőrhatalóság* elé. Egy püspök ellen nádat csupán a főállamügyész emelhet közvetlenül a cs. udvar előtt. De ezen akadály — mondja tovább a távirat — nem fogja a püspök úr ellenjét lehangolni.

TUDOMÁNY, IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Bécsi tárcalevelek.

V.

Febr. 20-án.

Mult levelem végén volt alkalmam egy művészi egyesületről a legnagyobb elismeréssel megemlékezni, s

külön-
lángol-
kélre-
külterj-
ről ér-
színt-
dön Ec-
dezője
több el-
közpon-
citást a
kár, ho-
nosabb
rten m-
mutatja
a közö-
közöns-
vasárna
el levér-
zártless
15 peng

A
több ér-
kiállítv-
ceokig
tetlen. I-
lán-ja
brit köl-
legtökél-
elő, s m-
denek.
hatását.
gyönyör-
kissé ag-
inkább
nehézsé-
mástrész-
rinte. A
maim is-
uttal is
legnagy-
gyakoro-
remekly-
kéllyel
Scherzo
csak azé
lásnál is
műve az
lyek leg-
tételben
szeszély-
zónsrege
jos és s
kívánta.
is az els
szereles
delsohn-
Mendelso
szérént
nehézség
előadó ze
Nekünk,
legmagas
kalmat az
tes ez a n

Ep
lelkünkbe
hangok, r-
tanulmány

ogság szu-
ra: Ada-
tettek elő

rokkóbol,
t. A béke-
udkudo.

z aldnai
lendünk)
nak Szer-

uber mi-
ersanya-
k talája,
lejt apr.
ltását ja-
re vonat-
fonálert
rt három

száryalt
övetének
ndkészü-

ti, hogy
okát és
ányozta

lésében
z ne ve-
tal tett
erződés
lár védi
erződés

zgerald
egafolja
adosít-
ny mel-
szava-

Derby
magát
lat alá
t közl
t Fran-
nozza:

keres-
o. Grey
néve

tévé és
frigy-
ökség

Dupan-
püspök
l a cs.
ávirat

ZET.

án.
ívési
zni, s

különösen Hellmensberger négyeséről, s ime ma ismét lángoló lelkesültség ragadtat velem tollat, hogy műtö-
külyre nézve amaz méltó versenyt tartó s emellett
külterjedeleme nézve valóban nagyszerű zenei előadás-
ról értesítem kedves olvasóimat; — értem az opera
színházban tartott philharmoniai hangversenyeket. Mi-
dön Eckert karmester ur, mint a hangversenyek ren-
dezője s igazgatója az idei cyclust kihirdeté, a soknál is
több ellensége akadt. A legcifrább vádak leginkább oda
központosultak, hogy nem életrevaló, s hogy ily classi-
citást affectáló vállalatnak Bécsben nincs közönsége, s
kár, hogy Eckert ur a legjobb művészi erőket más hasz-
nosabb vállalatnál vonja el. S ime az eredmény nagysze-
rűen megcáfola e vádakát; mert hogy életrevaló, eléggé
mutatja azon körülmény, hogy az eddigiek mindegyike
a közönséget a lelkesültség legnagyobb fokára ragadák,
közönség pedig oly iszonyu nagy dődul, hogy a mult
vasárnapon tartott 3-án minden páholy s zártszék rég
el levén kapva, egyesek a hangverseny előtti napokban
zártszékeket 10 pengőjével árulák, sőt az utolsó napon
15 pengő forintért is alig akadtak adni.

Az eddigiek között tagadhatlan, hogy e 3 ik birt leg-
több érdekekkel, programja a legnemesebb izléssel
kiálltva, az előadás pedig oly összevergő a legkisebb nuan-
ceokig oly tökéletes volt, melynél jobbat kívánni lehe-
tetlen. Bevezetésül a nagy Beethoven gyönyörű „Corio-
lán-ja nyitányát halottuk. A nyitány e királynéja a nagy
brit költő remek tragoediájának uralkodó érzelmait a
legtökéletesebb zenei műformában vezeti a hallgató lelke
elő, s mintegy sejteti a nagy eszméket, melyek ott küz-
denek. Ily tökéletes előadás mellett nem is hibázható el
hatását. Ezután hazánk leánya *Csillag Róza* énekel egy
gyönyörű áriát Spontini Vesta-nőjéből, mely elé elejente
kissé aggodalommal néztünk, miután honleányunkat leg-
inkább a drámai szakban láttuk tündökölni, s a jelen ária
nehézségei kizárólag a coloraturában fekszenek; — de
másképp megemlékezővén felelhetünk imájáról, mint sze-
rinte „Agathe“ Weber „Bűvös Vadász“-ában, aggodal-
mim ismét eloszlottak. S méltán, mert honleányunk ez-
uttal is megmutatta, hogy a coloratura nehézségeit is a
legnagyobb bájjal tudja lektüzdeni. A legnagyobb hatást
gyakorolta azonban az újabb zene-iskola két nagyszerű
remekműve, melyet az összes zenekar felülmulhatlan tö-
kélyvel tolmácsolt. Az első Schuman Róbert „Ouverture,
Scherzo és Finale“ különösen nagy érdekekkel birt már
csak azért, is mivel nálunk újdonság volt. — Ez első hal-
lásnál is eléggé meggyőződhetünk, hogy Schuman e
műve az újabb kor termékei között egyike azoknak, me-
lyek legtöbb figyelmet érdemelnek. Különösen a közép-
tételben annyi az életfrissesség s vidor hangulat, s minden
szeszélyessége mellett a játszi könnyűség, hogy a kö-
zönségre a legvillanyozóbb hatással volt, mely za-
jós és szűzni nem akaró tapsaival annak ismétlését
kívánta. — Habár az utolsó tételben nem találtuk
is az első kettőnek eredetiségét, ott meg a hang-
szerelés erőteljessége ragadott meg. — A másik Men-
delsohn-Bartholdy 4-dik symphoniája (A-dur) volt.
Mendelsohn-nak minden műtész egyhangu véleménye
szerént ez legszebb symphoniája, de egyszersmint óriási
nehézségei mellett, arra látszik teremtre lenni, hogy az
előadó zenekar virtuozitását minden oldalról kiprobálja.
Nektünk, amellet hogy a varázshangok lelkünkben a
legmagasztosabb érzelmeket költék fel, egyszersmint al-
kalmat adott újlag meggyőződünk, hogy mily tökéle-
tes ez a mi zenekarunk.

Ép amint e sorokat írjuk, s a visszaemlékezés által
lelkünkben elandaltatólag újra átvonulnak a halotti bájos
hangok, rohan be hozzánk mult levelünkben statistikai
tanulmányáért dicsért barátunk iszonyú lelkesültséggel:

„Hallottad már — hebegé sugárzó arccal — hogy az opera
színházban ismét egy új nagyszerű ballet betanulásán
fáradnak? No ez már derék! legalább nagy bőjt alatt is
újra látunk valami szépet.“ Nem tudom melyik copfos tu-
dós hitelhette el vele, hogy a ballet a cultura középpontja?
Hanem mi őszintén megvalljuk, hogy nem oszthatjuk
lelkesültségét, sőt magasztosult helyzetünkben fájdalom-
malmasan is esett a gondolat, hogy ugyanazon deszkákon,
melyekről a művészet remekei lelket és szívet emelőleg
gyönyörködtetének, most ismét a 19-dik század e korcs-
szülöttje fog tombolni, a finom érzés s nemes izlés rom-
lottságának legvilágosabb bizonyítéka gyanánt. Nem
volna-e célszerűbb a színházaknak a gazdálkodást e
haszontalan fényűzési cikkeken kezdeniök, melyre eze-
rek és ezerek pazaroltatnak el, s melynek mellözése által
s emellett a közérkölesiség is nyerne egy kissé. Mi
ilyenkor mindig csak szívünk mélyéből fölsohajtunk: ob
valódi fölvilágosultság jöjjön el a te országod...

A napokban tekintettünk be, az ujonan készített
francia kávéházba, mely ez átalakulás után *Café de
l'Europe* címet nyert. Bátran mondhatjuk, hogy az egész
fővárosnak most legelegansabb kávéháza, s különösen a
hölgyek terme az első emeletben meglepő izléssel van
felszerelve. Reám azonban legjobb hatással volt az itt
uralkodó solid hangulat. Inkább egy kaszinó olvasó ter-
mében vélnéd magadat, mint sem egy nyilvános kávé-
házban.

Salvi ur, a nem sokára megnyíló olasz opera igaz-
gatója, visszaérkezett külföldi utjából, s mint halljuk
sikerült neki a személyzetet csupa európai birt első ran-
gu tehetségekkel betölteni. Az igazgató ur e napokban
élénken tiltakozott néhány bécsi lap azon koholmánya el-
len hogy az ő vállalata Daniloff ő beregsége anyagi pártó-
lásában részesülne. Ha igaz, mint hallottuk, hogy a me-
sés árak decára is már minden páholy s a zártszéknek
legnagyobb része előre le volna lefoglalva, akkor sztk-
ségtelen is a hercegi pártfogás. A föllependő új nevezé-
tességekről sok mindenféle hír száryal.

Mint bizonyosat, *Lafon* és *La Grua* asszonyok s a nagy
contra alt énekeső *La Borda* szerződötését irhatjuk. A
férfiak közül sokat emlegetnek, hir szerént a nagy tenor
Graziani is szerződötve volna. A repertoír is már a leg-
gazdagabban össze volna álltva, mely szerént *Bellini*,
Donizetti s *Verdi* dalművein kívül, több itt egészen isme-
retlen újdonság *Pacini*, *Ricci*, *Petrella*, *Cagnoni*, sőt egy
magától az igazgatótól is föl volna véve.

Sok mondanivalóm volna még a februári műkiáll-
tásról is, de levelem ugys hosszúra nyulván, becses en-
gedelmével erről legközelebb.

∩

TÁROGATÓ.

— *Egyetemi hatóságválasztás.* Tudományos egyete-
münk legközelebb visszanyert szabad választási jogánál
fogva tegnap vette eszközöbe akadémiai hatóságainak vá-
lasztás utján való megújítását. A négy különböző tanulmá-
nyi karnál a felsőbb megerősítés föntartása mellett külön-
külön végbe ment választások eredménye e következő: a
hittani karnál dékánná tr. *Márkó* Samu, prodékánná tr.
Pollák János; a jog- és államtudományi karnál dékánná
tr. *Pavler* Tivadár, prodékánná tr. *Három* Péter; az orvos-
sebészeti tanulmányi szaknál dékánná tr. *Sauer* Ignác, pro-
dékánná pedig tr. *Rupp* Nepomuk János; végre a bölcsé-
leti karnál dékánná tr. *Petzwal* Otto választattak. A pro-
dékáni állomásra nézve az utolszor nevezett karnál pozitív
választási eredmény nem vala eszközölhető, miután a titkos
szavazások többszöri ismétlése után is a voksok megoszol-
va maradtak, az akadémiai tanács határozandván el, a leg-
több szavazatot nyertek közül ki tekintessék választottnak.

— *Kakas Márton* ismét indítványozott valamit: „Huszonnégy színészi jutalomjáték van egy esztendőben, ugyanannyira megy az új eredeti darabok három első előadása; szerződtessek maguk az írók és színészek e negyvennyolc előadásra *Egry Gábor*. E szerződés anyagilag is kiüzetné magát, s azellen talán a méltóságos komité sem tehetne ellenvetést.“

— *Birchpfeffer Sarolta* „Szapary Péter“ című darabját Szegeden a hatóság eltiltotta.

— A *releve* *patriarkáról* a következő szép történet közlik a lapok: O magassága minden estén a legtávolabbi városrészeket szokta összejárni, hogy a nyomort eredeti alakjában megismerve, mindenütt vigaszt és segélyt nyújthasson. Ily uton egy szegény férfival találkozott, ki szomorún állt egy utcaszögleten. Midőn a patriarka kérdezte: mi baja? — a férfi zokogva beszélt el, hogy neje nagyon beteg, s neki annyi pénze sincs, hogy olajt vehessen, s így a szegény nőnek a sötétben kell kinlódnia. „Vezess nődhöz — felelé a nagylelkű patriarka — haad nyújt-sak neki lelki és testi segélyt.“ A férfi erre azt mondta, hogy ő és neje zsidók, de a patriarka tántoríthatlanul folytatta: „zsidó vagy keresztény, mi mindnyájan egy Isten gyermekei vagyunk, s én nektek, mint testvér, fogok segíteni.“ S a patriarka valósággal a zsidó házába ment, a nőt keresztényileg vigasztalá, pénzzel ajándékozta meg őket; majd háziorvosát hívatta, ki a szegény zsidónőt gyógyítani kezdé. Az ég sem késett áldásával, a nő meggyógyult, s midőn férjével e napokban az egyházfejedelemmel volt és szíveségét legmélyebben megköszönte, ez megígérte nekik, hogy hozzájuk illő állomásról fog gondoskodni.

— Az „*Agr. Z.*“ írja, hogy O es. k. Felsője, a bán ő excellentiájának előterjesztése kegyteljes méltányolásával, a Horvát- és Tótországban tapasztalt nyomasztó szükség enyhítésére f. hó 10-kén kelt legmagasabb határozata folytán a szükségét szenvedőknek célszerű gyámolításaul az államkincstárból 30,000 o. é. fr. előleget engedvényezni s a gyámolítandóknak a kapott összegek visszafizetésére hat évi részlet könnyebbséget megadni méltóztatott.

— Tüdős és ernyedetlen szorgalmu hazánkfia, *Xantus János*, ki jelenleg *Apaculpóban*, a mexicói államban tartózkodik, nemzeti Muzzeumunk igazgatóságához intézett utolsó levelében — mely m. é. okt. 25-kén kelt — jelenti, hogy a Washingtonban levő „*Smithsonian Institution*“ titkáranál rendelést tett, miszerént újabb küldemény indítások onnan Pestre a nemz. Muzzeumba, miután ő, más amerikai természetvizsgálók módjára, minden gyűjtött tárgyat a nevezett intézetbe küldi. — Xantus ur ez utolsó levelében azon erős szándokát nyilatkoztatja ki, hogy addig nem nyugszik, míg magyar Muzzeumunk első rangu éjszakalamerikai gyűjteményvel nem bírand. Eddig már közel 500 faj madara és 85 faj emlőse van mintegy 4000 példányban. — Segitse őt az ég tudományos, nemzeti céllal összekötött búvárlataiban.

— *Tom Pouce*, a fővárosunkban is megfordult híres törpe, Csehországban járván egy táncársasággal, *Königinhof* felé kocsija felborult, ő maga pedig kiesvén, a nagy hóban nyomtalanul eltűnt. Csak hosszas keresés után találhatták fel — aligha nem hangja után kutatva — hogy a hóba fúlastól megmentsék. Mégis baj az némelykor, ha valaki fölöttebb kicsiny.

— A „*Borászati Lapok*“ ügyelmeztek a magyar bor-

Ipar, gazdaság, pénzügy, kereskedelem és közlekedés.

Börzseújság Bécsebl. feb. 22. 5% Metalliques 70. — részvények 196.25. — Augsburg 112.75. — London
Nemzeti kölcsön. 77.95. — Bankrészvények 865. — Hitel. 131.50 — Arany agio 6.21.

Pest, 1860. Nyomatott Wodianer F.-nél. Erzsébet tér 3. szám.

Melléklet: *Előfizetési felhívás az „Alapnevelés ügye hazánkban“ című könyvre.*

termesztők- és kereskedőket azon kereskedelmi szerződés-re, mely *Anglia és Franciaország közt* közelebb aláíratott, s melyből reánk azon kedvező eredmény háránlik, hogy ezáltal a borok beviteli vámdija leszállíttatik. Eddig az elég magas volt: négy és fél itetől (egy gallon) 3 fr., tehát minden palacktól félforint, mi — ugy hisszük — fog szállíttatni. E szerződés még most csak Franciaországgal van megkötve, de az alkudozás más országokkal is folyamatban van.

— *Muzzeumunk régiség-gyűjteménye* e napokban három régi, háborúban használt *hajítófegyverrel* szaporodott, melyeket az upjesti kikötőben, az ottani Duna-ág medrének melyebbitése alkalmával találtak.

— A beköszönt böjti időszak alatt nem leszünk szellemi élvék híjjával; a különféle hangversenyeken kívül nemzeti színházunk játékkrende is — ha nem esal — igen érdekes leend. Jövő hétre ugyanis *Steger* huszadik s egyszersmint utolsó föllepteül „*Tell Vilmos*“ van kitzűve; s egypár új darabot is lesz alkalmunk láthatni, milyenek: „*A kupee*“, népszimnű *Benkötöl*; „*Vörtnak*“, dráma *Jókaitól*; „*Kalandornő*“, dráma *Degrétől* saját regénye után; „*Az adósk bír-töne*“ vigjáték *Szigigetitől*; „*Kendyek*“, történeti szomorujáték *Szatmármárytól*; „*A mátrai vadászok*“, vigjáték *Fáy Andrástól*.

A *muzzeumi díszterem* fölékítésére b. *Vécsey Mária* ő mlt.-ga, *Szatmármegye* nyolc helységének lelkes hölgyeitől, 300 frtot küldött be; ugyane célra *Vojnics Tivadarné* ő nsga *Szabadkáról* 200, b. *Meskóné*, szül. gr. *Fáy Mária* ő mélt. pedig legközelebb 100 frtot küldötték.

— *Széckely József*, a volt „*Szépírod. Közlöny*“ egykori szerkesztője, a nemzeti színház alakuló könyvtárának 156 darab beces könyvet küldött e szavak kíséretében: „... a színház erkölcsi szüksége marad a népek mindenkoron... A nemz. színház kétszeresen erkölcsi szüksége a magyar népnek, mert nyelvet és erkölcsét őrizi. Ha már a nemzet színháza képviselőinek számára könyveinket megajánlani fölhívatunk, kötelességünk az adandó könyvek választásával inkább a tanulmány, mint pusztá olvasáságy gerjesztésére nézni. Ily véleményben levén, szívesen nyujtom Ön fölhívására a színház könyvtárának könyveim közül a jobbakat, stb.“

— *Borbély Kamil* ur a kis-mártoni fiatalok részéről 28 frtot küldött a *Kazinczy- emlékre*.

— *Lord Byron* leánya *Ada*, szomorú véget ért. Mint független vagyónó ugyanis, egy Derby-versenyen 80,000 font st.-nyi fogadásokat tevén, egész személye: vagyónát elvesztette. Erre kárlehetlen férje, lord *King* csekély nyugdíjat rendelt számára, melylyel rutlandshirei jóságára vonult vissza. — Félev múlva a szegény nő szíve megszakadt.

— A *legelső csokoládé* XIV. Lajos francia király neje *Mária Terézia* készíté 1661-ben.

Nemzeti színház. — Ma adatik: „*Machbeth*.“ Opera 4 felvonásban.

Nemzeti könyvészet.

21. *Egy gombostű*, regény Saint Germaintól franciából fordította *Rézsaugy Antal*. Pest, 1860. 16-rét 265 l. Emich Gusztáv nyomdájában. Ára 80 ujkr.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő:	Főmunkatárs:
Lonkay Antal	Garay Alajos

zetese
kijelöl
legköz
szabte
mel és
vid sz
szabte
közt le
pökök
tázt
ják, h
midőn
ugy ig
lát. Ne
badság
szabad
getésél
rende
discess
illedelm
littatna
közlen
olyan l
saért s
hiedelm
lyet mi

A
nek leg
politika
leon leg
markoln
risban s
leriák u
dés“ má
dés a ro